

TOPONÍMIA DELS POBLES VALENCIANS

Tavernes de la Vall d'igna

La Safor

ACADEMIA
VALENCIANA
DE LLINGÜA

AJUNTAMENT DE
Tavernes de la Vall d'igna

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA
SECCIÓ D'ONOMÀSTICA

COORDINACIÓ I GESTIÓ
Unitat de Recursos Tecnicolingüístics

RECULL
Josep-Ramon Millet i Pons

TEXT
Jesús E. Alonso López

DISSENY
Vicent Almar

MAQUETACIÓ I GRAFISME
Guillermo Tomás Lull

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Col·lecció: Onomàstica i Toponímia
Sèrie: Toponímia dels Pobles Valencians
Tavernes de la Vallidigna, 69

Editat per: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Av. de la Constitució, 284
46019 València
Tel.: 96 387 40 23
Adreça electrònica: avl@gva.es

Amb la col·laboració de l'Ajuntament de Tavernes de la Vallidigna i del CEIC Alfons el Vell

ISBN: 84-482-3998-9
Depòsit legal: V-1004-2005
Impressió: Gràfiques Vimar, SL

www.avl.gva.es

TAVERNES DE LA VALLDIGNA

La Valldigna constituïx una vall oberta a la mar, per l'est, i tancada per muntanyes, a l'oest. Des de la Barraca d'Aigües Vives, el pas del Portitxol dóna accés a este ventall obert que, emmarcat per la serra de Corbera, al nord, i pels contraforts del Mondúber, al sud, arriba fins a la mar. La població de Tavernes és la més oriental de totes les situades a la Valldigna i el seu terme és la part tradicionalment anomenada de la Foia Baixa.

Té una extensió de 49,20 km² i una població de 17.106 habitants. Limita amb els termes d'Alzira, Benifairó de la Valldigna, Cullera, Favara i Xeraco. El nucli urbà està situat entre la falda meridional de la muntanya de les Creus i el riu Vaca, la plana al·luvial del qual constituïx la part oriental del terme, que s'unix amb la mar a través de l'antiga marjal i de la devesa, abans poblada de pins, amb la seua platja arenosa.

El topònim fa referència a l'existència d'un lloc d'hostalatge en el camí que comunica la costa amb Alzira. Apareix documentat en singular en el segle XIV, *Taverna*, i en el segle XVI, *la Taverna*. Rep també la denominació de *la Vall*, d'on deriva el seu gentilici *vallers*.

En el barranc de Bolomor hi ha una cova que ha esdevingut clau per a explicar els antecedents poblacionals més antics de la Safor, superiors als dos-cents mil anys, durant el paleolític inferior. Restes d'un queixal, abundants ferramentes tallades i ossos d'espècies animals ja extingides permeten establir-ho així. També hi ha en el terme uns altres jaciments de períodes més recents.

La població és d'origen àrab i pertanyia a la jurisdicció del castell d'Alfàndec. Després de la conquesta cristiana, existien diversos llogarets en la zona, els noms dels quals es conserven encara com a nom de partides: *l'Ombria*, *el Massalari*, *el Ràfol* i *l'Alcudiola*. Exceptuant el Ràfol, la resta de llogarets estava poblada, majoritàriament, per musulmans. Però el nucli de població al voltant del qual s'ha constituït l'actual ciutat fou el de Gebal Cobra, on es concentrà la població, especialment després de l'expulsió dels moriscs, l'any 1609, i el consegüent despoblament dels altres llogarets. Va pertànyer al monestir de Santa Maria de Valldigna fins a la desamortització de 1835.

En les darrerries de l'antic règim i dirigida per l'oligarquia local, Tavernes va créixer intensament a la contra del monestir, del qual va arribar a constituir una espècie de contrapoder. A pesar del considerable augment de població, la diversificació social no va ser excessiva, amb una immensa majoria de llauradors.

La desaparició dels monjos va consolidar el seu paper capital a la Valldigna. De fet, la configuració urbana data sobretot del segle XIX.

En aquell segle, la població es duplicà i es fundaren l'hospital i altres infraestructures sanitàries i urbanes. Va ser el 1916 quan se li va concedir el títol de ciutat. No obstant això, la industrialització és relativament recent, del començament del segle XX. S'ha centrat en la comercialització de la fruita i la indústria de la fusta, que ha derivat en les actuals fàbriques de mobles. La carretera i el tramvia, realitats i símbols de desenvolupament, van esdevindre fites del darrer i del present creixement.

En les últimes dècades, Tavernes ha entrat de ple en la indústria turística. En la platja s'ha constituït un important nucli de població, que durant els mesos d'estiu s'ompli, en gran part, de pobladors de la comarca de la Ribera. Els espais naturals més remarcables, a més de la platja, són el Clot de la Font, brollador situat a dos quilòmetres del nucli urbà, el Mirador de la Valldigna, situat a 350 metres d'altitud, i l'alt de les Creus, a 580 metres, des d'on es veu una ampla panoràmica costanera.

La parròquia de Sant Pere Apòstol va ser erigida el 1535 quan s'independitzà de la del Ràfol. Llavors, la major part dels seus habitants eren encara moriscs. Les partides baptismals més antigues que es conserven daten del 1717, i els llibres de la parròquia de Sant Josep, del 1954. Hi havia les ermites de Sant Josep, del Santíssim Crist de la Sang i de Sant Llorenç. Actualment, esta última ha canviat d'emplaçament i s'ha traslladat a un lloc més pròxim al poble. L'arxiu municipal és ric, amb actes des de l'any 1724.

ELEMENTS FÍSICS

Orografia

Avenc de la Gerra	Pla de la Bassa del Xarco
Collado de la Senda de les Haques	Pla de la Foieta
Cova del Bolomor	Pla de la Granata
la Canal	Pla de les Creus
la Palma	Pla de Padur
les Creus	Pla del Bancal del Cavall
les Muntanyetes	Pla dels Cocons
les Taules	Pla dels Germanells
Lloma Llarga	Platja de la Goleta
Massís del Mondúber	Platja de Tavernes
Muntanyeta de Bellavista	Platja dels Marenys
Muntanyeta de Fèlix	Puntal de Paella
Muntanyeta de Rafel	Puntal del Massalari
Muntanyeta del Ràfol	Puntal dels Cocons
Pas d'Ubap	Puntal dels Germanells
Penya de Migdia	Serra de Corbera

Hidrografia natural

Barranc de Cremades	Barranc del Ràfol
Barranc de l'Alcudiola	Barranc Redó
Barranc de l'Infern	el Clot de la Font
Barranc de l'Ull de Bou	Font de l'Alcudiola
Barranc de la Cadira	Font de la Granata
Barranc de la Caixa	Font de la Sangonera
Barranc de la Granata	Font del Bolomor
Barranc de les Fontetes de Cantus	Font del Canut
Barranc de Malet	Fontetes de Cantus
Barranc de Reig	la Canal
Barranc del Bolomor	Riu del Badell
Barranc del Calvari	Riu Vaca
Barranc del Cambro	Ullal de les Penyetes
Barranc del Cantalot	Ullal de Passiego
Barranc del Pla dels Germanells	Ullal del Conill
Barranc del Raboser	Ullal del Gat
Barranc del Raconàs	Ullal Gran

Hidrografia artificial

Cisterna
la Canal
Motor de Blai
Motor del Carnisser
Motor del Massalari
Motor del Ràfol
Motor del Terme
Séquia de l'Arbre
Séquia de la Fontana
Séquia de la Ratlla
Séquia de la Tremuja
Séquia de les Marjaletes
Séquia de Part

Séquia de Ripoll
Séquia de Vora Marina
Séquia del Canyar
Séquia del Golfo
Séquia del Massalari
Séquia del Mig
Séquia dels Gats
Séquia dels Punyalets
Séquia Fonda
Séquia Fonda de la Ratlla
Séquia Mare
Vapor de la Partida Nova

PRESENCIA HUMANA

Poblament

Casa d'Alfredo
Casa de Coet
Casa de Galiana
Casa de Gallet
Casa de la Cancana
Casa de Llinares
Casa de Mariano
Casa de Mesquida
Casa de Pardo
Casa de Part
Casa de Ricardo
Casa de Sos
Casa de Xaparro

Casa del Carnisser
Casa del Mallorquí
Casa del Molló
Casa del Rull
Casa del Garbós
Corral de la Perrera
Corral de Sala
Tavernes de la Valldigna
Urb. Platja de Tavernes
Venta de Balí
Venta de Borderia
Venta de la Pelicana

Partides i paratges

el Barranc de l'Infern
el Bolomor
el Calvari
el Cambro

el Canyar
el Golfo
el Groguet
el Mançanet

el Massalari
el Molló
el Moreral
el Pas de la Galera
el Pinsà
el Pla
el Portitxol
el Racó
el Racó d'Alberola
el Racó de Bartolo
el Racó de la Cova del Colom
el Racó de Pardo (o de Reig)
el Racó de Sala
el Racó del Cementeri
el Racó del Negret
el Racó dels Rojos
el Racó de Joana
el Racó Redó
el Raconàs
el Ràfol
el Reclau
el Tancat
el Terme
el Terremoto
el Teularet
el Tol·lo
el Vedat
el Vergeret

els Covarxons
els Marenys
els Ullals
l'Albelló
l'Alcudiola
l'Assagador
l'Era del Forn
l'Horteta del Molí
l'Ombria
la Caixa
la Coma
la Dula
la Goleta
la Illeta del Tol·lo
la Roqueta
la Sangonera
la Torre
la Tremuja Alta
la Tremuja Baixa
les Basses
les Coves
Marjaletes
Ombria Alta
Ombria Baixa
Partida Nova
Pla de la Figuera
Vora Marina

VIES DE COMUNICACIÓ I ALTRES LLOCS D'INTERÉS

Vies de comunicació

Camí Alt del Cambro
Camí Assagador
Camí Baix del Cambro
Camí de l'Era del Forn
Camí de l'Estació
Camí de l'Hort d'Herrera

Camí de l'Ombria
Camí de l'Ombria Baixa
Camí de la Fonteta d'Alcudiola
Camí de la Forana
Camí de la Séquia de la Bova
Camí de la Séquia del Rastell

Camí de les Llenques
Camí de les Roquetes
Camí de Vora Marina
Camí del Badell
Camí del Barranc de l'Infern
Camí del Canyar
Camí del Conill
Camí del Golfo
Camí del Groguet
Camí del Massalari
Camí del Pas d'Ubap
Camí del Pas de Blasco
Camí del Pas de Cendra
Camí del Pas de la Galera
Camí del Pla
Camí del Pla dels Germanells
Camí del Pont del Creuer
Camí del Portitxol
Camí del Racó de Joana
Camí del Racó Redó
Camí del Raconàs

Camí del Riu Vaca
Camí del Tancat
Camí del Tol·lo
Camí del Vapor
Camí del Vedat
Camí dels Marenys
Camí Real
Camí Vell de Benifairó
Camí Vell de Favara
Camí Vell de Gandia
Carretera d'Alzira
Carretera de la Calçada (o de
la Mar)
Ferrocarril València-Gandia
Pont de Blasco
Pont de la Ratlla
Pont de Sant Llorenç
Pont del Foradat
Pont del Pas d'Ubap
Pont dels Nou Ulls
Senda del Pla de les Creus

Altres llocs d'interés

Cementeri
el Mirador
el Ràfol
els Castellets
Ermita de Sant Llorenç

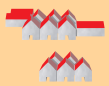
Estació
Molí de Tonet
Molí del Maltés
Torre de Guaita

Elements físics

MAR MEDITERRANI

Capital de municipi

Nucli de població

Riu

Rambla, barranc

Sèquia

Carretera

Camí

Muntanya

Pic, roca

Pas o port de muntanya

Font, ullal

Obra hidràulica

Platja

Pla

Depressió

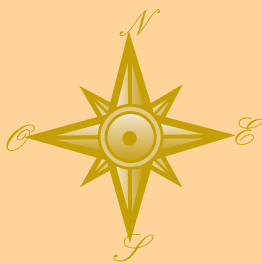
SERRA

B. Barranc

Avenc, cova

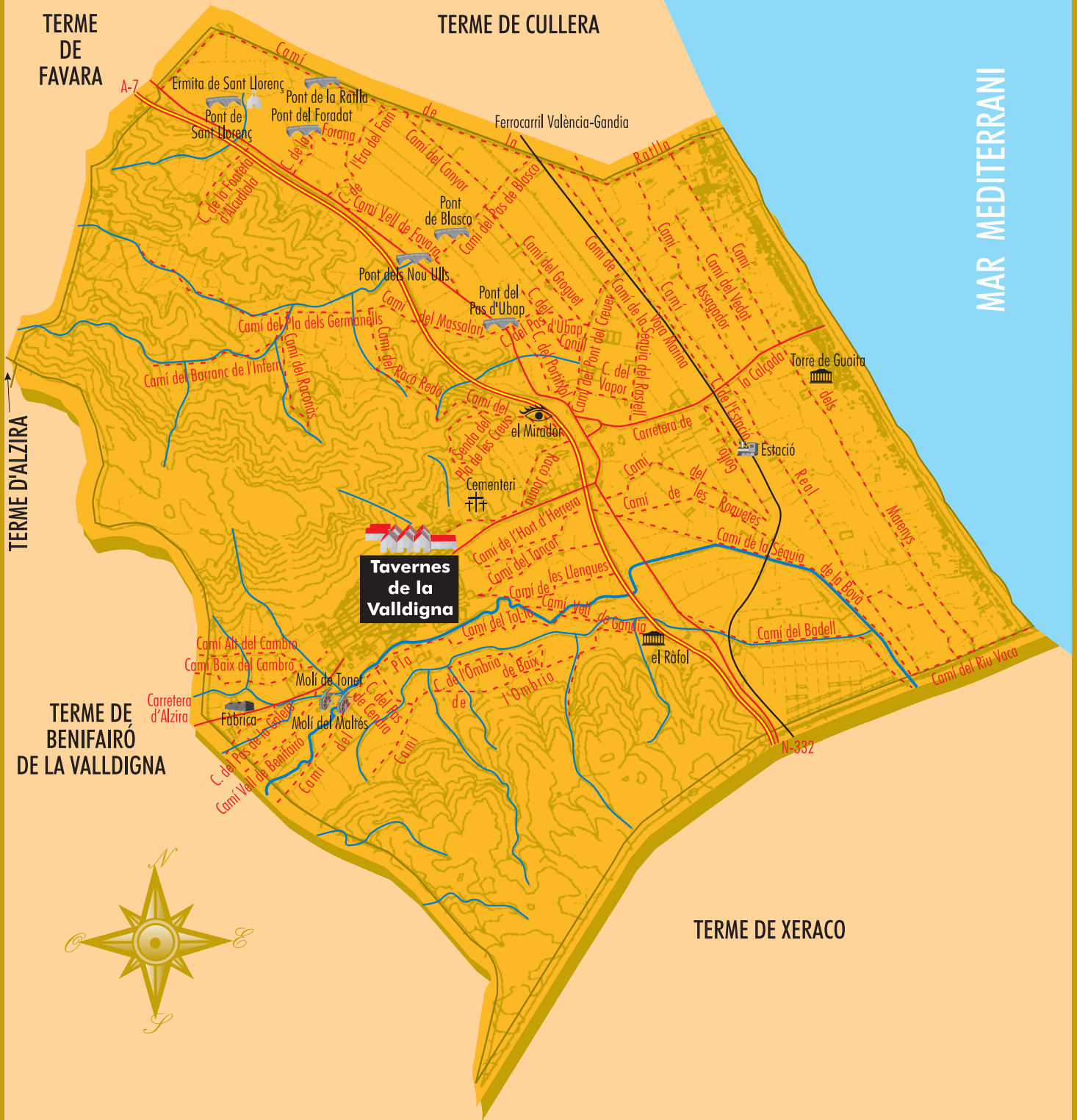
Presència humana

- Capital de municipi
- Urbanització
- Riu
- Rambla, barranc
- Carretera
- Mas, casa

- Partida
- Paratge

Vies de comunicació i altres llocs d'interés

	Capital de municipi		Molí		Fàbrica
	Nucli de població		Cementeri		Pont
	Riu		Restes arqueològiques		C. Camí
	Rambla, barranc		Estació de ferrocarril		
	Carretera		Mirador		
	Camí		Ermita		